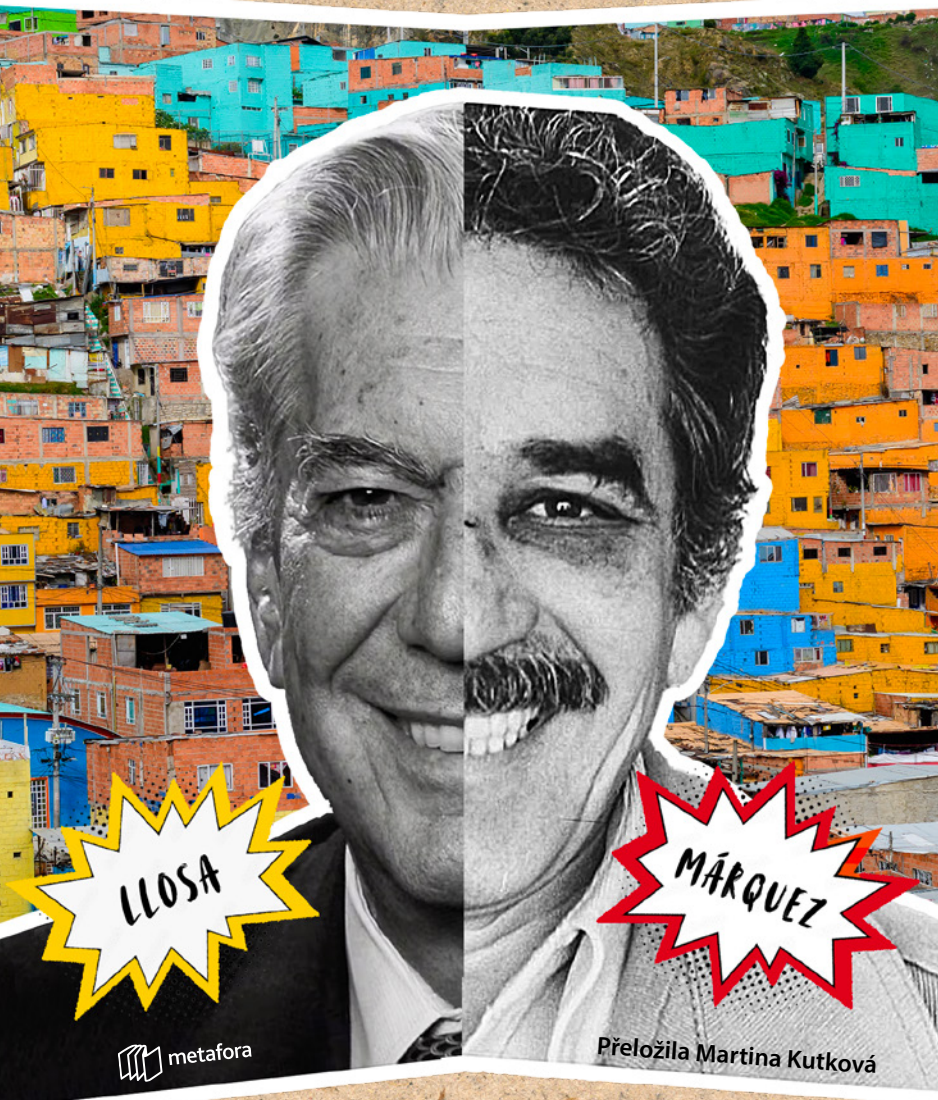

Jaime Bayly

metafora

Přeložila Martina Kutková

Facka, která přepsala dějiny literatury.

GÉNIOVÉ

Jaime Bayly se narodil v Peru jako jeden z deseti bratrů. Studoval literaturu na Katolické univerzitě v Limě, novinářem je ale už od svých patnácti let, kdy vzal na částečný úvazek brigádu v limském deníku *La Prensa*. V osmnácti se začal objevovat v televizi jako komentátor a moderátor politických rozhovorů. Dnes je mimo jiné autorem osmnácti knih, držitelem tří cen Emmy a prestižní literární ceny Herralde Prize. Dva z jeho románů, *No se lo digas a nadie* (Nikomuto neříkej) a *La mujer de mi hermano* (Žena mého bratra) se staly předlohou pro film a podle knihy *Géniové* se právě natáčí televizní seriál. Jeho díla byla přeložena do čtrnácti jazyků.

„Někdejší zázračné dítě Jaime Bayly nepřestává tříbit svůj odlehčený, provokativní až jedovatý jazyk, jen aby do hloubky prozkoumal onu slavnou a zásadní otázku latinskoamerické literatury.“

– Elena Hevia, *El Periódico*

„Román je šancí poznat skutečně zblízka dva největší literární mozky Latinské Ameriky, což z něj činí povinnou četbu pro milovníky literatury.“

– MDC The Reporter

GÉNIOVÉ

Jaime Bayly

GÉNIOVÉ

Přeložila Martina Kutková

metafora

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

Automatizovaná analýza textů nebo dat ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU a použití této knihy k trénování AI jsou **bez souhlasu nositele práv zakázány**.

*Tato kniha je literární fikce.
Všechny postavy a události jsou autorským výtvořem.*

Los genios © Jaime Bayly, 2023

This translation has been published by arrangement with
Galaxia Gutenberg, S.L., Barcelona (Spain) and Ilustrata Agency.

Translation © Martina Kutková, 2024

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2024

All rights reserved

ISBN 978-80-7625-842-6 (ePub)

ISBN 978-80-7625-841-9 (pdf)

ISBN 978-80-7625-328-5 (print)

Silvii Núñez del Arco a Zoe Bayly

Tato kniha není historické pojednání
ani výsledek investigativní žurnalistiky.
Je to román, fikce propojující skutečné události
se smyšlenkami autora.

*Napsal jsem pět knih a snažil se rozlousknout,
jaký jsem, kdo jsem. Stále v tom nemám jasno.
Ale jedno přece jen vím: jsem nejlepší přítel jejich přátel
a toto prvenství si nenechám nikým uzít.*

Gabriel García Márquez,
„Návrat do Maconda“, *El Espectador*, 1971

*Pokoušíme-li se rekonstruovat událost na základě svědectví,
naučíme se, že všechny příhody jsou příběhy,
že je tvoří pravdy i lži.*

Mario Vargas Llosa,
Maytův příběh, Seix Barral, 1984

„To máš za to, co jsi udělal Patricii!“ vyštěkl Vargas Llosa.

Viděl rudě, třásl se, supěl, z očí mu číselá nenávist, zatínal ruku v pěst, zuřil; Vargas Llosa právě uštědřil ránu pěstí někdejšímu příteli, sousedovi a kumpánovi Garcíovi Márquezovi; právě točil rozhovor s Maríou Idalia z deníku *Excelsior* v salonku pronajatého kinosálu Mexické filmové komory, kde čekal na uzavřenou novinářskou projekci dokumentu *Andská odysea*, ke kterému napsal scénář, když vtom ho zahlédl García Márquez, hnal se k němu s otevřenou náručí, chtěl ho obejmout a vesele, přátelsky na něj volal:

„Bratře! Bratříčku!“

Jenže Vargas Llosa do kinosálu nepřišel Garcíu Márqueze pozdravit, a už vůbec ne objímat, nepřišel se ani podívat na dokument. Přišel tam zjednat spravedlnost holýma rukama. Toho muže trápil jediný úkol, sužovala ho horečka pomsty, byl připravený očistit svou pošpiněnou čest: proto se na Garcíu Márqueze upřeně podíval, sevřel ruku v pěst jako granát tak, jak se to se naučil při nečestných rvačkách během studia na vojenském gymnáziu, stoupl si přiměřeně daleko a vypálil bleskurychlý pravý hák, brutální úder, tvrdou ránu plnou hněvu, kterou v sobě dusil měsíce a která Garcíu Márqueze skolila a uspala, měl rozbité brýle, zkrvavený nos, protože ho Vargas Llosa škrábl snubním prstenem, a levé oko se mu

vybarvovalo do modrofialova. Zatímco García Márquez ležel na zemi, knokautován a v bezvědomí, jeho žena Mercedes na Vargase Llosu křičela:

„Co jsi to udělal, ty pitomče? Co jsi to Gabitovi udělal?“

V tu ránu padla na kolena a spolu s mexickou spisovatelkou Elenou Poniatowskou Garcíu Márqueze křísila.

„To má za to, co udělal Patricii!“ křičel Vargas Llosa, který si pravým hákem ulevil od svých démonů, zároveň ale litoval, že podlehl iracionální moci násilí uprostřed tolika novinářů, co čekali na promítání dokumentu o letecké nehodě v Andách, o uruguayských ragbistech, kteří museli jíst ostatky mrtvých spoluhráčů, aby přežili.

„Co Gabito Patricii udělal?“ zeptala se klečící Mercedes a ovívala manžela, který mezitím přišel k sobě a koukal na Maria, jako by ho nepoznával, jako by nikdy doopravdy nezjistil, co je zač, ani když byli sousedi v Barceloně, ve čtvrti Sarrià bydleli blok od sebe a vídali se každý den, jakmile vstali od psacího stolu.

Ale rozzlobený, rozčílený Vargas Llosa neodpověděl a byl ten tam. Přišel sám, ačkoliv měl s sebou své demony, své preludy. Jeho manželka Patricia zůstala v místním hotelu Geneve, protože nemínila sledovat dokument o přeživších letecké nehody, kteří se živili ostatky svých mrtvých kamarádů, a netušila, že se ten večer Mario na Garcíu Márqueze vrhne.

„Jak tě vůbec může napadnout, že bych s tebou na ten příšerný film šla?“ řekla v hotelu Vargasu Llosovi, když byl na odchodu. „Copak už jsi zapomněl na Wanditu? Nemůžu se koukat na filmy o leteckých nehodách!“

Wanda, Wandita, byla Patriciina o rok starší sestra, která zemřela před dvanácti lety v letadle z Paříže do Limy, kde se měla vdát: stroj Air France se zřítíl k zemi na karibském ostrově Guadeloupe u Point-à-Pitre, Wanda Llosa přišla o život v pouhých osmnácti letech; sám

Vargas Llosa vyrazil do Karibiku identifikovat ostatky své sestřenice a následně je odvézt k pochování do Limy. O rok později se tam oženil s druhou sestřenicí Patriciou Llosou, Wandinou mladší sestrou.

„Okamžitě musíme vzít Gabita do masny a dát mu na oko kus flákoty,“ zavelela Mercedes.

Její kamarádka Elena Poniatowska navrhla zajít do restaurace s hamburgery nedaleko kinosálu, hned si to tam namířili; García Márquez byl potlučený, krvácel z nosu a mžoural, protože neměl brýle, ale nenučeně, po karibsku se chechtal, jako by vylezl z černé komedie, byl nezlomný cynik. Objednali syrový kus masa.

„Surové maso neprodávám,“ oznámil majitel. „Maso zásadně prodávám usmažené.“

„Tak zajedeme ke mně,“ navrhla mexická fotografka María Luisa Mendoza, která se k nim také připojila. „Mám maso v lednici.“

Všichni čtyři, García Márquez, Mercedes Barcha, Elena Poniatowska a María Luisa Mendoza, nasedli k fotografce do auta. Jak přijeli do bytu, Mendoza přiložila Gabrielovi na monokl flákotu; Gabriel ležel se zavřenýma očima na pohovce jako těžce raněný Buddha, na maso si brousil zuby fotografčin pes.

Zatímco si García Márquez lízal rány po incidentu, Vargas Llosa spolu s peruánským novinářem Franciscem Igartuou zamířil v taxi do hotelu Geneve, netušil, že Patricii někdo stihne zavolat z budky a klep jí vyličit:

„Mario právě knokautoval Gaba! Skolil ho tak, že si ustlal! Řekl mu: ‚To máš za to, co jsi udělal Patricii!‘“

„Ty jsi něco udělal Patricii?“ vyzvídala na Garcíovi Márquezovi Elena Poniatowska a flákotou mu masírovala oko.

„Nikdy!“ tvrdil García Márquez. „Co tě nemá! Já jsem zajíček věrný své jamce.“

„Kdepak!“ dodala Mercedes s ďábelským úsměvem.
„Gabito rád fešandy.“

Nebylo to poprvé, co Vargas Llosa jednou tupou surovou ranou skolil někoho tak, že viděl všechny svaté. Rvát se, rozdávat a přijímat rány, knokautovat mohutnější, drzé soupeře se naučil na limském vojenském gymnáziu, v kruté internátní škole se zákony džungle; jen co tam v pouhých čtrnácti letech vkročil coby bažant nebo „pes“, jak nováčkům říkali, musel snášet urážky, ponižování a výprasky, osahávali ho, nutili ho masturbovat v řadě mezi ostatními spolužáky, ostatními „psy“; schválně, kdo dostříkne dál. Na vojenském gymnáziu mu ti starší, mazáci, vypráskali kožich, a tak se naučil rány také rozdávat. I když ho spolužáci z internátu měli za nesmělého samotáře a knihomola, respektovali ho, protože kadet Vargas Llosa se uměl ohánět pěstmi, nebyl žádná citlivka ani zbabělec, bázlivec nebo slaboch, naopak byl hrdý a odvážný, neodřekl pořádnou pouliční rvačku, jestliže byla v sázce jeho mužská čest, v tom případě ochotně krvácel z pusy a z nosu, dokonce přišel o dva z těch svých králičích zoubků.

„Safra, kadet mě knokautoval,“ pronesl García Márquez a sundal si maso z monoklu. „Ten parchant má teda páru. Rve se jako boxer.“

Vargas Llosa ztloukl na vojenském gymnáziu několik kadetů. Uměl bojovat. Dokázal soustředit všechnu sílu do jedné ruky, proměnit pěst v granát a odpálit ho drzému, troufalému nepříteli v obličej. Jak se jednou uměl bít, přestal se bát svého otce Ernesta Vargase, kterého nesnášel. Nenáviděl ho, byl krutý a ubohý, jako otec nestál za nic, uměl syna jen urážet a ponižovat, říkat mu buzíčku, mamánku a uplakánku. Byl to nepřítel, někdo cizí. Vargas Llosa mu na očích viděl odpor, pohrdání, zklamání, jako by byl nevydařený syn, vadný kus, a ne ten

borec, kterého si otec přál. Proto ho poslal na vojenské gymnázium, jestlipak tam z něj udělají muže. Z Vargase Llosy se stal muž, když se rval, když od mazáků dostával co proto, když rozdával zabijácké údery nebo když na něj na zemi naplivali, když měl tenhle synáček z Mirafloresu co do činění s nadávkami, hulvátstvím a hrubými výrazy, které dosud pomíjel. Jakmile se uměl bít s většími a silnějšími, skolit je jedinou ranou prosycenou vši zlostí tohohle zkaženého světa, troufl si jednou v noci poměřit síly s otcem, s vlastním otcem. Uslyšel vřískat maminku Doritu, pochopil, že ji ten ubožák Ernesto zase tluče v ložnici, a rozhodl se, že už dál nemůže ponižování přihlížet. Rozrazil dveře, zamířil k otci, podíval se na něj a z očí mu číselna všechna nenávisť, co se mu uhnízdila v duši, zatal pěst a ubalil mu, jen jedna rána surového manžela, záštipného otce a mrzouta Ernesta Vargase srazila k zemi a on zůstal bezvládně ležet. Vargas Llosa pak na otce naplival, matku vzal za ruku a řekl jí:

„Jdeme, Dorito. Nebudeme dál žít s tímhle ubožákem. Už nikdy na tebe nevztáhne ruku, o to se postarám.“

Odešli. Už se nevrátili. Ernesto Vargas naposledy zbil svou ženu Doritu v mirafloreském bytu.

„Ty blbče! Ty idiote! Ty kreténe!“ zaječela Patricia na svého manžela, sotva vešel do hotelového pokoje. „Co jsi to Gabrielovi udělal?“

„Co jsem musel,“ odpověděl odměřeně Vargas Llosa, nečekal, že manželku najde tak rozčilenou.

„Kvůli tobě vypadám jako úplná husa!“ vřískala Patricia. „To teprve bude skandál! Vrabci na střeše si budou cvrlikat o tom, co mi Gabriel udělal!“

„Pro mě za mě, ať to všichni vědí! Ať vědí, že je to krysa!“

„Ty pitomče!“ křičela na něj dál Patricia. „Měl jsi to se mnou probrat, říct mi to dopředu!“

„To sotva, Patricio, řekla bys mi, ať se na to vykašlu!“

„To dá rozum! Teď si mě kvůli tobě každý vezme do huby! Zcvoknu se, až se mě budou vyptávat, co mi Gabriel udělal!“

„Chlapi řeší problémy takhle, holýma rukama, tak las-kavě zmlkni, nemusí to slyšet celý hotel!“

Patricia popadla popelník a mrskla ho po něm, ale Vargas Llosa včas uhnul. Pak mu po hlavě hodila lampu. Nebylo to poprvé, co sestřenice na bratrance zaútočila. Odmalička ho budila sklenicí ledové vody, při hádkách mu vychrstla na hlavu nudlovou polévku nebo mu dala pěkných pár facek, že měl bradu na rameni: jak se Patricia vytočila, nebylo radno si s ní zahrávat.

„Uklidni se!“ okřikl ji Vargas Llosa. „Copak ti nedochází, že jsem Gabrielovi jednu ubalil, protože tě miluju?“

Nepřičetná Patricia ztichla, ale měla chuť Vargase Llosu zfackovat, vyškrábat mu oči.

„Nepůjdeme něco polknout?“ navrhl novinář Francisco Igartua.

Vargas Llosa, Patricia Llosa a Francisco Igartua sjeli výtahem a posadili se do restaurace vedle hotelu.

„Dvojitou whisky,“ objednala si u číšníka Patricia.

„Pro mě dvě sklenice mléka,“ poručil si Vargas Llosa.

„Mléko?“ divil se číšník.

„Ano, dvě sklenice mléka,“ zopakoval Vargas Llosa.

Novinář a přítel manželů Francisco Igartua se osmělil a zasmál se. Pak Vargase Llosu popíchl:

„Krucinál, Mario, ty jsi vážně číslo: dáš si raději vychla-zené mléko než sklenku něčeho pořádného, to by žád-ný jiný spisovatel neudělal.“

Za dva dny se García Márquez zastavil okolo poledne u svého přítele, fotografa Rodriga Moyi ve čtvrti Nápo-les, a řekl mu:

„Prosím tě, nafot mi monokl.“

Moya políbil Mercedes na tvář, popošel ke Gabrielovi, podíval se mu na pochroumané oko a zeptal se:

„Gabito, co se ti to stalo?“

„Boxoval jsem a prohrál,“ řekl García Márquez.

„To Vargas Llosa,“ prozradila Mercedes. „Mario je prostě stupidní žárlivec. Stupidní žárlivec!“

„A co to?“ zeptal se fotograf.

„Nevím,“ řekl Gabriel. „Šel jsem ho pozdravit s otevřenou náručí. Pěknou dobu jsme se neviděli, skoro dva roky, co odjel do Limy.“

Moya se ho jal fotografovat. Ale nechtěl, aby García Márquez vyšel na fotografiích smutný, ublížený, potrestaný, jako obětní beránek Vargas Llosovy výbušné povahy. Chtěl ho vidět zmalovaného a spokojeného, zřízeného a usměvavého. A tak mu řekl:

„Ten Peruánec ti pěkně nakouřil, čéče, jaký to je?“

Vtom se Gabriel usmál a Moya pořídil fotografii, která o mnoho let později obletěla svět.

„Jednu sadu mi pošli a negativy schovej,“ řekl mu García Márquez a odešel.